

ABONNEMENT:

Pour un an 350 Piastres
Edition spéciale. 500 ptrs.

ADRESSE:

«İdîtiha» Constantinople

Téléph. St. 865

XXIV ème ANNÉE

15 Juin 1929 No. 275

TÜRKÇE VE FRANSTZCA

İLMÎ, EDEBÎ, İKTİSADÎ, SANAÎ,

SIHHÎ MECMU'A

Aboneman: Seneliği [24
nüsha] Türkiye için 2bu-
çuk, haric için 3 buçuk,
Âlâ kâğıdı 5 liradır.

İdarehanesi:

Cıgaloğlunda İctihad Evi

Tarihi te'sisi:

1904 — Genève

Yirmi dördüncü sene

No. 275 15 Haziran 1929

OMER KHAYYAM

«Akşam» refikimiz 26 mayis 1929 tarihli nüshasında khayyamın ruba'ilerinin manzum mütercimlerinden Hüseyin Rifat Beyin edebiyatımız ne halde? su'aline verdiği cevabı neşr etdi. Bunda benim tercümelerime dair fikri sorulan, Hüseyin Rifat Bey bu tercümelerin kendi ruhume göre, kendi temayulume göre yapılmış olduğunu söylüyor.

Bunu cevabsız bırakmayı istemem gerek farisiden gerek diğer bir lisandan tercüme yaparken bana rehber olan dustur Shakspeare in Hamletini harikul'ade güzel tercüme, büyük bir kısmını nazmen tercüme etmiş olan Théodore Reinach in şu principidir: «Une bonne copie est celle qui se peut goûter sans trahir son origine, mais qui profite à être comparée au modèle»

Meali şudur, Eyi bir kopia aslına sadaketsizlik etmeksizin begenilen ve aslıle mukayesede kazanan kopyadır. Tercüme fikirlerin kopyasıdır. Bende bu mukayeseyi kolaylaştırmak için ruba'ilerin asıllarını tercümeleri yanına koydum. Bu bir, saniyen aynı ağacın veya aynı «payisage»in resmini, aynı zemanda veya aynı noktada oturarak yapan iki ressamın resimlerinde mahsus fark bulunduğu gibi aynı resmi kopia eden iki ressamın kopyaları arasındakı bil'hassa hassas bir göz için bariz farklar bulunur.

Ressamın kopia etdiği yalnız alemin

haricideki eşya değil daha hâkim olan deruni alemdir. Derunî alemden haricî aleme bir ışık düşerki ressamın şahsiyyetini bu lam'a teşkil eder.

Khayyamın ruba'ilerinin manzum tercümelerinin çoğaldığını görüyorum. Hüseyin Rifat: Morali zade, Feyzullah Sacid, Beyler. Bunlardan evvel fazil muhibbim İbrahim Ala'eddin Beyin de khayam ruba'ilerinden tercümelerini gördüm. Bu mütercimlerin her birini aynı ruba'iyi kendi ruhlarla bezeyerek tercüme etmişlerdir.

Ruba'ıyyatın ingilizceye ve fransızcaya muteaddid manzum tercümeleri var. Fiz Gerald, Johu Payn ingilizce mütercimlerin başındadırlar. Fransızcada Henry, J. de Marthald var. Gelecek nüshalarımızın birinde bu tercümeleri yan yana koyub mukayeseyi kolaylaştıracam.

Jules de Martholde khayyame en sadık kalan manzum mütercimdir. Meselâ şu iki ruba'i tercümesi vefakâr ve pür 'ismet iki dilberdirler.

Si puissant que tu sois, ne fais peine à personne;
Que nul n'ait à subir ton ire et ne frissonne
Si l'amour de la paix éternelle est en toi
Ne sois pas le bourreau que le blâme chansonne.

* *

Avant que sur ton front, le doigt fatal se pose,
Ordonne qu'on l'apporte un vin couleur de rose.
Pauvre sot, crois-tu donc être un rare trésor,
Et que l'on te deterre après ta bière close?

Aynı ruba'ilerin muhtelif mütercimleri hem asle sadık kalmış hem de kendi ruhlarını tercemelerine mezc etmişlerdir.

Dr. ABDULLAH CEVDET